

۶۰ روش آموزشی برای املاء گوی و تقویت آن

- ۱) املائی کارت: معلم می تواند املا را بر روی چندین کارت بنویسد و این کارت ها را بین گروه ها تقسیم کند تا تمام گروه ها کارتها را ببینند و سپس کارتها را جمع کرده و از روی آنها دیکته بگوید.
- ۲) هر گروه یک متن املاء با کمک تمام اعضای گروه خود می نویسد و معلم املائی همه گروهها را جمع آوری کرده و می خواند سپس یا بهترین دیکته به کل کلاس گفته می شود و یا از هر گروه یک پاراگراف انتخاب کرده و دیکته تلفیقی تهیه کرده و به کل کلاس، دیکته می گوئیم. در این صورت متن دیکته را بچه ها انتخاب کرده اند.
- ۳) دانش آموزان را گروه بندی می کنیم و سپس هر گروه متن دیکته ای را می نویسد و برای گروه دیگر می خواند تا آن گروه بنویسد و بالعکس. دیکته گروه به گروه نام دیگر این دیکته است.
- ۴) در مواقعی که شاگردی ضعیف است و در املا پیشرفت چندانی ندارد، می توان دانش آموز ضعیف را کنار دانش آموزی قوی نشانند تا بعضی از لغات را که برایش مشکل است، با مشورت بنویسد. در نتیجه دانش آموز ضعیف، هم آن لغت را به خوبی به ذهن می سپارد و هم با افت نمره به طور مکرر مواجه نمی شود. البته این روش نباید به طور تکراری و همیشگی باشد.
- ۵) در هنگام تصحیح کردن املا، معلم صحیح لغات را نمی نویسد و دانش آموزان خودشان درست لغات را از کتاب پیدا می کنند و بعد معلم به آن املا نمره می دهد. یعنی، ابتدا دور کلمات اشتباه خط کشیده می شود و صحیح آن را بچه ها می نویسند و معلم به صحیح نوشتن آنها نمره می دهد.
- ۶) استخراج کلمات دشوار و مرتب کردن آنها به ترتیب حروف الفبا.
- ۷) روش دیگر این است که معلم بهتر است متن دیکته روی تخته نوشته و قبل از املا برای بچه ها بخواند، ولی بچه ها چیزی ننویسند و تنها گوش دهند بعد املاء گفته شود و پس از پایان هم متن یک بار سریع خوانده شود.
- ۸) در صورت دیگر املا، می توان شفاهی دیکته را خواند و بچه ها لغات مهم آن را هجی کنند و در هوا بنویسند.
- ۹) املائی انگشتی: چنین است که شاگرد پشت سری، کلمات را روی پشت فرد جلویی بنویسد و شاگرد جلویی از روش حرکت انگشتی فرد عقبی بتواند لغات را بفهمد و بنویسد، که این یک نوع بازی و املا است.
- ۱۰) املائی روزنامه ای: در روش دیگر به بچه ها گفته می شود که روزنامه با خود به کلاس بیاورند و لغات را ببرند و از لغات بریده شده یک بند املا برای معلم درست کنند و بروی ورقه بچسبانند. این روش را می توان به صورت گروهی نیز انجام داد.
- ۱۱) می توان متن املائی را به صورت پلی کپی بدون نقطه، بدون تشدید و یا به صورت لغات ناقص به دانش آموزان داد تا آنان در جای مناسب نقطه بگذارند یا تشدید قرار دهند و یا لغات ناقص را کامل کنند.
- ۱۲) می توان دیکته را به صورت لغات صحیح و غلط در کنار هم قرار داد تا بچه ها کلمه غلط را خط بزنند.
- ۱۳) روش دیگر املا می تواند به صورت تصویری باشد. یعنی، شکل را به دانش آموزان بدهیم تا آنان املائی صحیح آن را بنویسند.

۱۴) املائی تقویت حافظه: بدین صورت که معلم متنی را روی تخته می نویسد و سپس متن را برای دانش آموزان می خواند و سپس روی نوشته هایش روی تخته پرده می کشد و بچه ها باید هر آنچه از متن فهمیده اند بنویسند. سپس معلم پرده را از تخته بر می دارد و بچه ها متن خود را با متن تخته مقایسه می کنند و به خود امتیاز می دهند.

۱۶) املائی آینه ای: با استفاده از آینه باشد که کلمات را برعکس بنویسیم و بچه ها با آینه درست آن را بنویسند و یا صحیح آن را بخوانند.

۱۷) املائی آبکی: روش کار این است که، بچه ها به صورت انفرادی یا گروهی با خود آب پاش به مدرسه می آورند و با آب دیکته را روی زمین می نویسند و گروهی نوشته های خود را تصحیح می کنند.

۱۸) از روشهای موجود در تصحیح املا این است که دانش آموزان با اشتباهات خود جمله بسازند و یا دیکته به صورت جمله سازی از لغات مهم درس باشد.

۱۹) املائی دوختنی: دانش آموزان کلمات مهم یا مشکل درس را روی پارچه بنویسند و سپس با خمیر یا نخ و سوزن کلمات را بسازند و یا بدوزند که در این صورت هنر و بازی توامان می شوند.

۲۰) املائی اشتقاقی: دانش آموزان از اشتباهات خود در املا کلمات هم خانواده، متضاد و یا هم معنا بنویسند. یا برای هر کلمه ای که معلم در تخته می نویسد دانش آموزان در جدولی در دفتر خودشان، هم خانواده و متضاد برایش بنویسند.

۲۱) املائی صوتی: برای آشنایی دانش آموزان با انواع صداها و لهجه ها در هنگام دیکته گفتن و از این که بچه ها تنها به صدا و لحن معلم خود خو نگیرند، معلم می تواند از اطرافیان خود بخواهد تا متن املا را بر روی نوار بخوانند و صدای خود را ضبط کنند و سپس آن متن را به کلاس بیاورد و بچه ها از روی آن نوار دیکته بنویسند تا در هنگام ارزشیابی پایانی و یا هر زمان دیگر بچه ها دچار مشکل نشوند.

۲۲) همکاران معلم می توانند در املاهای کلاسی جای خود را تعویض کنند و به بچه های کلاسهای دیگر املا بگویند تا بچه ها با انواع صداها و لحن و گویش در دیکته آشنا شوند.

۲۳) دانش آموزان می توانند به والدین خود دیکته بگویند و والدین در املائی خود چند کلمه را اشتباه بنویسند تا بچه ها آنها را تصحیح کنند و به پدر و مادر خود نمره دهند.

۲۴) بچه ها می توانند به معلم خود دیکته بگویند. هر گروه یک پاراگراف به معلم بگوید و در انتها گروه ها ورقه معلم را تصحیح کنند و یا هر گروه پاراگراف مخصوص به خود را تصحیح کند. البته بهتر است معلم چند کلمه را عمداً اشتباه بنویسد.

۲۵) برای والدین بی سواد، فرزند می تواند صدای خود را ضبط کند و از روی صدای خود به خودش دیکته بگوید یعنی صدای ضبط شده ی خود را جایگزین صدای اولیای خود که بی سواد هستند، نماید.

۲۶) یکی دیگر از روش ها برای تصحیح املاء این است که می توان املا را به بچه ها داد تا تصحیح کنند، ولی در نهایت نمره نهایی را معلم بدهد یا دانش آموزان تصحیح کننده با مداد کنار دفتر فرد، نمره بگذارند و بعد معلم نمره خود را با نمره ای که دانش آموزان داده مقایسه کند.

۲۷) معلم لغاتی را بروی مقوا می نویسد و مقوا را به تخته نصب می کند و زمان کوتاهی وقت می دهد تا دانش آموزان کلمات را به دقت نگاه کنند و سپس مقوا را جمع می کند. در اینجا بچه ها هر آن چه از لغات در ذهنشان مانده است را می نویسند و معلم لغات و کلمات آنان را تصحیح می کند تا دقت آنان سنجیده شود.

۲۸) املائی فضایی: دانش آموزان املا را در هوا بنویسند و معلم در هوا تصحیح کنیم، نه با قلم بر روی کاغذ.

۲۹) همکاران معلم می توانند در املاهای کلاسی جای خود را تعویض کنند و به بچه های کلاس های دیگر املا بگویند تا بچه ها با انواع صداها و لحن و گویش در دیکته آشنا شوند.

۳۰) املائی مشورتی: باز بچه ها به گروه های ۵ یا ۶ نفره تقسیم می شوند. ۱۰ کلمه مهم از درس انتخاب می کنیم و از بچه ها در گروه ها می خواهیم که هر کدام جمله ای را در ارتباط با درس بنویسند و از کلمات مهم مورد نظر استفاده کنند و هر گروه جملات خود را کنار هم گذاشته و یک متن کوتاه و زیبا بسازد.

۳۱) قطار دوستان: روی زمین با گچ سفید یا رنگی چند کلمه بنویسند و دانش آموزان را به گروه های ۲ یا ۳ نفره تقسیم کنید و بخواهید که روی کلمات راه بروند و آن را صدا کشی کنند. بدین ترتیب مهارت دیدن و شنیدن آنها تقویت می شود.

۳۲) املائی انگشتی: شاگرد پشت سری کلمات را روی پشت فرد جلویی بنویسد و شاگرد جلویی از روش حرکت انگشتی فرد عقبی بتواند لغات را بفهمد و بنویسند.

۳۳) املائی پای تخته ی ۲ نفری: دونفر پای تخته می آوریم وقتی به یک نفر املا می گوئیم دیگری مراقب است تا اگر اشتباهی صورت پذیرفت آن را اصلاح کند.

۳۴) املائی جا خالی: متنی را برای بچه ها تهیه می کنیم سپس از آنها می خواهیم که با کلمات داده شده جاهای خالی را پر کنند. سپس از آنها می خواهیم که یک بار متن را با دقت بخوانند و در پایان هر چه در ذهن دارند به خودشان املا بگویند یعنی روی یک کاغذ بنویسند سپس معلم یا والدین متن را تصحیح کنند. این روش به دو صورت حذف کامل کلمه یا حذف بخشی از کلمه به صورت حروف نیز قابل اجراست، بدین صورت که در یک متن از پیش تهیه شده بعضی از کلمات یا حروف را جا می اندازیم، سپس از روی متن برای کلاس می خوانیم و حتی کلمه ای هم که جا افتاده است توسط معلم قرائت می شود. دانش آموزان پس از شنیدن کلمه جای خالی را پر می کنند.

۳۵) هجی کردن داستان: هردانش آموز بر روی حروف یک کلمه ی داستان بر روی شبکه ی حروف می پردود دیگر هم گروهی او در تخته می نویسد تا داستان تمام شود.

۳۶) بازی اضافه کن: مرحله ی اول: چند دانش آموز را کنار هم بنشانید و از آن ها بخواهید این بازی را ترتیب دهند. نفر اول یک کلمه بگوید. نفر دوم همان کلمه را تکرار و کلمه ی مناسب دیگری را به آن اضافه کند. نفر سوم دو کلمه قبلی را تکرار و کلمه ی مناسب دیگری را به آن اضافه کند و به همین ترتیب پیش روند. مرحله ی دوم: همان بازی بالا را انجام دهند اما این بار به جای استفاده از یک کلمه، دانش آموزان از یک جمله استفاده کنند.

www.my-dars.ir

۳۷) املائی زنبوری: در این روش دانش آموزان به گروه های ناهمگن تقسیم می شوند. تعداد گروه ها هم بسته به تعداد پاراگراف های دیکته است. به طور مثال برای یک املائی ۶ بندی، دانش آموزان را به ۶ گروه تقسیم می کند. همان طور که زنبورها با کمک هم، محصولی خوشمزه چون عسل را تولید می کنند، در این روش بچه ها با کمک و هم فکری هم یک دیکته می نویسند. ابتدا موضوع اصلی داده می شود. به طور مثال موضوع «تختی» برای درس جهان پهلوان تختی انتخاب می گردد. موضوعات فرعی: معرفی شخصیت تختی، ورزش و مدالها او، داستان معروف او در المپیک و ... در زمان معین بچه ها با توجه به متن و کلمات و جملاتی که از خودشان به آن می افزایند، یک بند درباره ی موضوعشان می نویسند. سپس دانش آموزان با راهنمایی معلم ترتیب گفتن املا را مشخص می کنند و هر گروه متن خود را به همه ی دانش آموزان املا می گوید. به این ترتیب همه ی گروه ها با هم یک دیکته ساخته اند.

۳۸) املا ی پستی: در ابتدا جمله یا کلمه‌هایی را روی کارت‌های مقوایی بنویسید. سپس آن‌ها را در کیسه‌ای بگذارید و کیسه را به گردن یکی از اعضای هر گروه بیاویزید و آن شخص را پستی معرفی کنید. کیسه را به تعداد گروه‌ها تهیه کنید و این کار را برای همه‌ی گروه‌ها انجام دهید. از دیگر افراد گروه بخواهید که یک کارت از کیسه بردارند. اگر روی آن جمله نوشته شده باشد، آن را بخواند و بقیه‌ی اعضای گروه بنویسند و اگر روی کارت، کلمه نوشته شده بود، با آن جمله‌ای بسازد و برای بقیه بخواند تا بنویسند. به همین ترتیب، بقیه‌ی اعضا نیز این کار را تکرار کنند.

۳۸) املا ذهنی: دانش آموز متنی را می‌خواند و سپس آن را با استفاده از قوه‌ی حافظه می‌نویسد.

۳۹) املا با استفاده از طراحی جدول و حل آن: دانش آموز یا معلم باید با توجه به متن کتاب درسی، سوالاتی طراحی نماید که جواب آنها یک کلمه باشد و سپس دانش آموزان کلمات را در جدول قرار می‌دهند.

۴۰) املا با توجه به تکنیک بارش مغزی: در این نوع املا معلم از دانش آموزان می‌خواهد که با استفاده از تکنیک بارش مغزی با یک کلمه ده جمله متفاوت بسازند. مثل روش خورشیدی در انشاء است با این تفاوت همه در این نوع املاء شرکت دارند و نه یک نفر.

۴۱) املا ی مشارکتی: در هر گروه ۳ نفره، ۱ نفر املا بگوید، ۱ نفر بنویسد و ۱ نفر نظارت کند.

۴۲) املا ی درگوشی: در هر دو نیمکت پشت سر هم، هر دانش آموز به صورت آهسته در گوش نفر روبرویی املا بگوید و بعد جایشان را عوض کنند.

۴۳) املا ی گروهی: به این شکل که بچه‌ها را به گروه‌های ۵ یا ۶ نفره تقسیم می‌کنیم و در هر گروه، هر خط را یک نفر از گروه می‌نویسد و در انتها نمره گروهی می‌دهیم و آن املا در پوشه کار گروه‌ها قرار می‌گیرد.

۴۴) املا ی سفره‌ای: با استفاده از ۱ متر نایلون ضخیم و پهن کردن روی میزها با ماژیک املا را با مشورت هم بنویسند.

۴۵) املا ی پرورش دقت: معلم ابتدا ۳ کلمه را روی تابلو می‌نویسد، ۱۵ ثانیه نگاه کنند، سپس روی کلمات را بپوشاند، بعد دانش آموزان کلمات را به یاد آورند و بنویسند.

۴۶) انواع املا ی پاتخته ی معمولی: در زنگ املا دانش آموزان دفاتر املا را جلوی خود گذاشته، معلم از روی دفتر کلاس به ترتیب یک نفر را پای تخته می‌برد و دانش آموزان را موظف و ملزم به دقت کردن به پای تخته و دانش آموزی که پای تخته رفته است می‌کند. جمله‌ای را به نحو دیکته گفتن به دانش آموز می‌گوید تا او نیز روی تخته بنویسد. دانش آموزانی که نشسته‌اند دقت نموده و صحیح یا غلط بودن کلمات را تشخیص داده و به ترتیب نظر می‌دهند و جمله مورد نظر روی تخته تصحیح می‌گردد و شکل صحیح آن روی تخته نوشته می‌شود بعد از دانش آموزان خواسته می‌شود که دو یا سه بار از روی آن بنویسند.

۴۷) املا ی لب خوانی: معلم بی صدا و به آرامی کلمه‌ای را با حرکات لب می‌گوید و دانش آموز با توجه ی حرکات لب معلم کلمه را تشخیص داده و روی تخته می‌نویسد.

۴۸) روش آزمون - مطالعه - آزمون: در این روش در ابتدا یک متن را به عنوان دیکته برای دانش آموزان می‌خوانیم و بعد از تصحیح، آن را به دانش آموزان باز می‌گردانیم بعد دانش آموزان تا جلسه بعدی املا صحیح کلمات غلط موجود در املا خود را تمرین می‌کنند. در جلسه بعد از آن متن دوباره دیکته گفته می‌شود که معمولاً بدن غلط و یا با غلط‌های محدودی همراه است. البته باید توجه داشت که متن دوم را با

کمک کلماتی از متن اول که از ارزش املائی بر خوردارند (اما در قالب جملات جدید) می توان تهیه نمود تا میزان پیشرفت دانش آموزان در زمینه حافظه دیداری هم سنجیده شود.

۴۹) روش مطالعه و آزمون: ابتدا درس یا درس هایی توسط شما جهت گفتن دیکته انتخاب می شود و دانش آموزان روی لغات مشکل آن به صورت دیکته پای تخته و تکالیفی نظیر نوشتن کلمات با حروف رنگی و ... تمرین می کنند سپس از آن درس یا درس ها دیکته گفته می شود که البته بهتر است متن دقیقاً مانند کتاب نباشد.

۵۰) روش نمایش: به منظور تقویت بیشتر حافظه دیداری در رابطه با آموزش حروف هم صدا مانند (ص - ث - س) ابتدا لغات مورد نظر را روی تابلوهای شفاف می نویسیم سپس آن ها را با استفاده از اورهد و یا تسمه گر روی پرده نمایش می دهیم مثلاً کلمه ((صابون)) سپس روی حرف (ص) را می پوشانیم و از دانش آموزان می خواهیم یکی از سه حرف (س، ث، ص) را انتخاب کرده و کلمه را کامل کنند. سپس کلمه را کامل نشان می دهیم تا اگر غلط حدس زده بودند آن را اصلاح کنند و درستش را کنارش بنویسند. از این روش به هنگام دیکته پای تخته ای هم می توان استفاده کرد وجود دستگاه اورهد الزامی نیست. از دانش آموزان بخواهید ابتدا کلمه را در دفتر خود بنویسند بعد به تخته نگاه کنند و در صورت اشتباه درست آن را بالای کلمه بنویسند.

۵۱) روش چند حسی: در این روش چند حس بینایی - شنوایی - لامسه به کمک یادگیری املا کلمه مورد نظر می آیند. این روش بیشتر قبل از دیکته به منظور تمرین کلمات مشکل درس به کار گرفته می شود. الف) از دانش آموز خواسته می شود با دقت به کلمه ی مورد نظر (این کلمه از متن دیکته ای که بعداً گفته خواهد شد انتخاب می شود) که پای تابلو نوشته شده نگاه کند. ب) آن را بخوانند و کلمه مورد نظر را در هوا به صورت ذهنی و با استفاده از انگشت خود بنویسند. ج) سپس آن را در جمله ای مناسب به کار برد. از این طریق معنای کلمه را بهتر درک می کنند) کلمه را از پای تابلو پاک کرده و به آن ها فرصت می دهیم تا کلمه را بدون خطا از روی حافظه بنویسند. د) کلمه را روی تابلو نوشته تا دانش آموزان آن ها را با هم مطابقت دهد و به درستی یا نادرستی نوشته خود پی ببرد. حرفی از کلمه را که از ارزش املائی برخوردار است قرمز نوشته و پای تابلو می نویسیم مانند (ص) در تصمیم. از این روش به عنوان یک تمرین و تکلیف هم جهت تقویت حافظه دیداری دانش آموزان می توان استفاده نمود.

۵۲) استفاده از برگه مجاله شده: در این روش کلمات کلیدی را روی کاغذ نوشته و پس از مجاله کردن آن را در اختیار دانش آموزان قرار می دهیم. دانش آموزان پس از خواندن کلمه مورد نظر به گروه های دیگر سرکشی می کنند، تا کلماتی را که شبیه نوشته خودشان هست پیدا کنند و با گروه جدید یک جمله بسازند.

۵۳) املائی تویی: کلمات کلیدی یا مهم را روی کاغذی نوشته و روی تویی می چسبانیم. هر بار توپ را به طرف یک دانش آموز پرت می کنیم، او پس از دیدن کلمه با آن جمله ای می سازد و آن جمله را به کل کلاس می گوید.

۵۴) کلمه گم شده: چند کلمه را به صورت صحیح روی تابلو می نویسیم، به دانش آموزان می گوئیم که به کلمات توجه کنند. یکی از دانش آموزان را از کلاس بیرون می فرستیم و یکی از کلمات را پاک می کنیم تا وقتی دانش آموز وارد کلاس شد، حدس بزند کدام کلمه پاک شده است و آن را مجدداً بنویسد.

۵۵) نوبت کیه؟ در این روش بخش های هر کلمه و یا ترکیب ها را در کارت هایی نوشته و به دانش آموزان داده می شود. آموزگار کلمه ای را نام می برد. هر دانش آموزی که با کارتهایی که در دست دارد و می تواند کلمه را بسازد بیرون می آید. یکی دیگر از دانش آموزان به صورت انتخابی یا داوطلب آن کلمه را روی تخته کلاس می نویسد.

۵۶) اسم – فامیل: این همان بازی قدیمی است، با این تفاوت که ستون ها کمتر است. در ضمن صدای اول کلمه مورد نظر چاپ شده است.

۵۷) روش مسابقه ای: املا به روش مسابقه ای روش دیگری از نحوه املا گفتن به شمار می رود. در این روش چند دانش آموز تقریباً هم سطح انتخاب می شود. ابتدا تخته کلاس را به دو یا سه قسمت تقسیم می کنیم و سپس کلمه یا جمله ای توسط معلم گفته می شود.

۵۸) جورکن و پیر: روش: کودک به حرف نوشته شده روی تخته نگاه می کند و در مربع های حروف روی زمین دو مربع را که حرف مانند حرف روی تخته در آنها نوشته شده است پیدامی کند و روی آن می پرد. تخته پاک می شود و حرف دیگری روی آن نوشته می شود و دوباره کودک باید دوباره حرف مانند آن را روی مربع های پدیدوری آنها پرد.

۵۹) ساختن کلمات با حروف: کودک باید با دسته حروفی که دارد کلمه های مختلف بسازد و این کار را با پریدن روی حروف هر کلمه نشان دهد در کنار هر کودکی که با پریدن کلمه درست می کند باید یک کودک مشاهده گر باشد که هم درستی کار او را بررسی کند و هم تعداد کلمات ساخته شده توسط او را بشمارد.

۶۰) داستان گویی: داستان دو تیم حدوداً ده نفری از دانش آموزان انتخاب کنید کودک شماره از هر دو تیم می رود جلوی تخته و جمله ای را با نوشتن یک کلمه شروع می کند و برمی گردد به نفر دوم می زند و خودش به ته صف می رود و نفر دوم می رود و کلمه سوم جمله را می نویسد بازی ادامه می یابد تا داستانی نوشته شود.

منبع: مجموعه تجارب و بحث های همکاران دوره ی ابتدایی

موضوعات مرتبط: [۶۰ روش آموزشی برای املاء گویی و تقویت آن](#)

[۳۱/۰۵/۹۵] [۰:۵۷] [سهراب شکرانه ننه کران] []

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

ASR_Group@outlook.com

[@ASRschool2](https://www.instagram.com/ASRschool2)